

Notes de Color — 84

LA FORÇA DE LES PARAULES

MIRACLE SALA

II PREMI DE NARRATIVA MÓN RURAL

Cossetània
EDICIONS

Aquesta obra ha estat guardonada amb el II Premi de Narrativa Món Rural,
promogut per la Fundació del Món Rural.

El jurat el formaven Andreu Carranza, Martí Gironell i Antoni Pladevall.

La Fundació del Món Rural ha convocat la segona edició dels Premis Món Rural
per promoure la presència del món rural en els mitjans de comunicació i en la
creació cultural i intel·lectual, amb les categories d'assaig, narrativa i periodisme.

La Fundació del Món Rural promou el debat i la reflexió al voltant de la realitat
dels entorns rurals catalans, amb l'objectiu fonamental de fer conscient la societat
del valor estratègic del món rural per al desenvolupament sostenible, econòmic,
mediambiental i social, de Catalunya.

Editat amb la col·laboració de:

Primera edició: octubre del 2017

© del text: Miracle Sala i Farré

© d'aquesta edició:

9 Grup Editorial

Cossetània Edicions

C/ de la Violeta, 6 • 43800 Valls

Tel. 977 60 25 91

cossetania@cossetania.com • www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-646-4

DL T 932-2017

Hort

A la primavera, l'hort és el terrat de casa. Tothom hi surt, tothom hi troba una ocupació. El padrí hi passa la fanga per estovar la terra. Un cop reposada, hi sembra les llavors o el planter i calça les eres de les faves i els pèsols. La padrina l'ajuda a estirar la mànega, mentre estudia quin tros desherbarà després de la regada. La mare passeja entre les albergínies i pebroters per detectar les plagues o temporers nocius. El pare es vestirà d'astronauta i ho ensulfatarà tot. D'aquí uns dies, tots els germans l'acompanyarem a recollir la mel i ens guarnirem com ell, amb granotes i màscares de navegar per l'univers de les abelles.

MARIETES

Les marietes eren animals màgics. Les buscàvem pels horts i per les vores de la carretera d'anar al poble i ens les posàvem damunt del braç. Aixecàvem la mà perquè s'enfilessin fins a la punta dels dits, però elles mai no ho aconseguien: caminaven una miqueta fent rondes sobre la pell fins que emprenien el vol i nosaltres ens quedàvem distrets intentant seguir les seves menudes ales vermelles. Sempre les perdíem. Devia ser per aquesta ànsia d'empaïtar-les i pel misteri d'on continuava la seva trajectòria que els nens del meu poble els cantàvem una amenaça: "Marieta, marieta, si no m'ensenyes el camí del cel et mataré". Jo encara no n'havia mort cap, tot i que també entonava la cançó, ben baixet, no prou segura de si volia seguir el camí que demanava la lletra, i també una mica compadida del futur d'aquells animalons si s'ensopegaven amb algú més sanguinari que jo.

Quan es va morir l'avi em vaig fer un fart de plorar. No em podia creure que ja no l'acompanyaria a lligar les tomaqueres ni a fer els forats per a les patates, que no em picaria més el cap i no em donaria piruletes. Que la seva butaca quedaria per sempre buida, davant de la tele, i que no agafaria més els esmolts per remoure el foc i renyar-me si ho feia jo. No podia entendre que el dia abans esmorzéssim plegats i que em fes acabar la llet que ell ja no volia i l'endemà ja no tingués ni veu, ni mirada, ni els seus moviments feixucs. Va ser la primera gran tristor de la meva vida. Fins que l'àvia em va dir: "Ara anirà al cel". I em vaig passar la tarda a baix al carrer, buscant marietes.

La meva cosina de Girona encara m'hi va trobar quan va arribar, una estona més tard, i es va afegir a la cacera. La seva cançó era més pacífica que la meva:

Marieta, vola, vola,
tu que portes camisola,
si m'ensenyas el camí del cel
et donaré pa i mel.

Vaig estimar-me més ser fidel a la seva lletra. Vam procurar-nos una bosseta de plàstic i ens vam dedicar a capturar marietes durant dues hores ben bones. En vam omplir el cul de la bossa i vam decidir que aquell seria el nostre secret per anar juntes al cel a veure l'avi, que si ho dèiem als grans ens ventarien quatre crits. Vam arreplegar unes molles de pa de la cuina, les vam sucra amb mel i cap a la bossa. Vam tancar-ho tot a l'armariet on hi havia la clau de l'aigua i cap a sopar, tot i que no teníem gaire gana. Vam determinar que, quan tornéssim del cementiri i la gent renovés les seves xerrades i condols, recuperaríem la bossa, alliberaríem les marietes ben alimentades i correríem darrere seu.

En obrir l'armari, em va venir una mena d'esgarripança perquè em va recordar el nínxol on havien dipositat l'avi. Des d'aquell forat era impossible fugir cap al cel. La bossa era humida i les marietes tenien les cames ben quietes i les ales descolorides. Vam moure la bossa una miqueta, ens vam encaminar cap al mig de l'hort, fora de qualsevol testimoni inoportú, i vam abocar-les totes a terra. Eren ben mortes. La meva cosina em va mirar amb uns ulls de pànic i em va dir: "Això és per la teva cançó".

L'HOME DE PALLA

Quan vaig veure el pare, al mig de l'hort, dreçant un home de la mateixa alçada que ell, amb una granota blava i un barret de palla com el seu, vaig pensar que tenia un germà bessó que encara no ens havia presentat. Vaig córrer com una fletxa cap a l'indret on aguantava l'home. Aquell nou oncle necessitava l'ajuda del pare per tenir-se dret i vaig témer que no hagués patit una mena de desmai. "Pare!", vaig cridar mentre m'hi anava apropant. "Vols que vagi a avisar algú?" El pare va riure sense deixar anar l'home. Ara que hi havia arribat, vaig adonar-me que el "tiet" tenia les mans i la cara de palla i que el pare el volia clavar tant sí com no al mig del terròs. "No veus que és un espantaocells?", em va fer enriolat.

A la tarda, quan vaig baixar al carrer per jugar amb els veïns, estaven tots en fila com si contemplessin un espectacle. "És el meu tiet", els vaig dir tota orgullosa. Li havia posat unes ulleres de sol velles que havia trobat per casa i feia respecte, perquè ningú sabia on mirava. Ni jo. Vam restar muts una bona estona fins que un dels grans va començar a cridar: "És un ninot, és un ninot!" Jo li vaig ventar una coça al mig de la cama, però només em va servir perquè s'encegues de ràbia i em deixés els dits marcats al coll.

Vaig tornar a casa a refugiar-me, però entre l'esclatxa de la porta mig oberta espiava els meus companys de joc. Em semblava que a qualsevol hora podia començar una pluja de pedres contra l'home de palla. Però no va passar res. Vaig pujar escales amunt fins al menjador. El pare i el

gat estaven apostats a la finestra que donava a l'hort, mirant cap enfora, com hipnotitzats per la mateixa presa. Els amics del carrer se n'havien adonat i no s'havien atrevit a passar a l'acció.

Va transcórrer el temps i el tiet es va mantenir ferm al mig del camp. Els primers dies va ser saludat per alguns veïns que el van confondre amb el pare o el padrí, i el gos de casa li va dedicar unes quantes tongades de lladrucs. Els pardals no se'n refiaven del tot i voleïaven al seu voltant com cadiretes de fira, sense gosar atacar les llavors o les fruites cobejades. Tot passava com el pare havia previst: l'home de palla feia la funció de vigilant i protector, encarcarat i immòbil com una tomaquera més. Amb el temps tothom s'hi va avesar i ja no li van parar atenció. Jo era l'única que li feia cas.

De seguida que em llevava, baixava fins a l'hort i li anava a tocar els dits. Li fregava les ulleres i li posava bé el barret. "Bon dia, tiet, què has somiat avui?" Qualsevol hora del dia era bona per fer-li una visita. "Hola, tiet, què diuen els ocells?" I a la nit, abans d'anar a dormir: "Demà em diràs quantes estrelles han caigut?"

I quan es va acabar l'estiu, que ell va superar estoicament enmig de xàfec, ventades i alguna reparació inevitable, vaig implorar-li al pare que no el desmuntés, que el deixés allà mateix, que ja era com si fos viu, que ja me'n cuidaria jo. "No, pare, no estic boja, que és com un altre nino. M'agrada jugar-hi. Sisplau."

El pare no el va tocar. Potser va pensar que estava a punt de fer-me gran i aquella era l'última rebequeria que em podia permetre. El vam apuntalar una mica millor i allà es va quedar, senyor de la terra deserta. Encara em feia més impressió i el veia més abandonat que mai. I em va semblar que era la meva obligació, ja que havia insistit en la seva permanència, de cuidar-lo i fer-lo sentir acompanyat. Per això, de tant en tant, li deia a la mare que m'ajudés a recosir-li les butxaques, i a la padrina que li brodés un mocador amb unes inicials. "Què vols que hi posi?" "HP, home de palla". Els de casa, el veïnat, els amics, tothom es va acostumar a veure'l, ja no com una ornamentació del camp, sinó com un habitant de l'hort. El meu germà havia excavat una carretera al voltant dels seus peus i li feia passar els cotxes entre cames, i les meves germanes li ficaven flors als traus de la granota. El padrí hi va posar un buscall al davant i s'hi asseia a fumar. Alguns veïns també hi venien a

fer la xerrada i amb els amics hi anàvem a berenar sovint. El gat s'hi rebelcava a la vora i el gos li feia més festes que lladrucs. Els ocells ja feia temps que li havien agafat estima i s'hi encimbellaven sense por per oferir a l'hort la seva piuladissa.

Al poble, però, es van començar a posar nerviosos. Molts venien expressament a passejar pel carrer i ens miraven amb cares d'estranyesa, als de casa, i als veïns també, perquè ja érem tots que havíem adoptat el tiet com un dels nostres. Assenyalaven l'home de palla i ens assenyalaven també a nosaltres, sense cap mena de vergonya. Ningú parlava d'espantaocells, ells també utilitzaven noms diversos per referir-se al tiet: l'home de l'hort, aquell del camp, l'estaquiroto del carrer tal, el parent estrafolari. La meva mestra, és clar, també ho va saber i un dia va organitzar una excursió fins a casa. Jo vaig fer totes les explicacions, i ella em va felicitar i em va dir que a l'escola en faríem un taller.

Més endavant, el pare va rebre una trucada important. Vindrien l'alcalde i altres autoritats per analitzar bé el tema. L'home de palla s'estava convertint en un heroi local i això afectava l'anomenada de tot el poble. S'havien de prendre mesures, i ràpid. Potser, per començar, l'hort de casa era un lloc impropï per exposar un monument d'aquelles característiques, i calia, endemés, construir un embolcall protector perquè l'estructura no es malmetés. Després, s'haurien de regular les visites i instal·lar-hi vigilants. I potser alguna cosa més i tot.

El pare va posar-se les mans al cap i va exclamar: "Quina bestiesa!" Em va fer un gest perquè l'acompanyés i jo vaig baixar les escales corrents al seu darrere. Tots els de casa van sortir al balcó per mirar què feiem amb el tiet. Al carrer no hi havia ni una ànima. Jo vaig començar a plorar perquè em vaig pensar que el pare apuntaria un misto a les mans i a la cara de palla i així ho remataria tot, amb una foguera sense festa. Però no el va encendre. Primer li va treure el barret i les ulleres i me'ls va donar perquè jo els guardés. Després el va desclavar i el va portar cap a dalt a casa, jo sempre darrere seu, collint els trossos de palla que anaven caient pel camí. Vam anar fins al terrat i allà el va recolzar a la paret. "Fes-ne el que vulguis", em va dir, "i quan arribi la primavera, si encara és viu, el tornarem a l'hort".

TAULA

PRIMAVERA

Marietes.....	11
L'home de palla.....	13
El molí	17
L'home de les dents d'or.....	21
Anatomia.....	23
Reineta	27

ESTIU

La força de les paraules	33
Una casa amb pati	35
El mossèn	37
La bassa	41
El crit	45
Sastres.....	49
El cosidor	51

TARDOR

El primer mort	57
La dona xica	59
Del diari de la dona xica	63
La Maria	65
Boletaires	69
La guerra de les galàxies	75

HIVERN

La nina i el nen	81
La dent	85
Carta al rei blanc	87
Dubtes de fe	89
Allioli	91
Ja no queden ales	95
Agraïments	99